

8. Трифонов Е.В. Психофизиология человека: русско-англо-русская энциклопедия [Электронный ресурс] / Е.В. Трифонов. – [12-е изд.]. – 1996–2008. – 5000 с. – Режим доступа: <http://tryphonov.narod.ru/tryphonov6/terms6/cmprcm.htm>.

9. Чебанная И.А. Формирование профессиональных компетенций выпускников колледжа (на примере студентов-технологов): автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 / И.А. Чебанная. – Астрахань, 2008. – 26 с.

10. Хуторской А.В. Компетентность как дидактическое понятие: содержание, структура и модели конструирования / А.В. Хуторской, Л.Н. Хуторская // Проектирование и организация самостоятельной работы студентов в контексте компетентностного подхода: межвузовский сб. науч. тр. / [под ред. А.А. Орлова]. – Тула: Изд-во Тульского гос. пед. ун-та им. Л.Н. Толстого. – 2008. – Вып. 1. – С. 117–137.

ЧЕРЕМИСОВА І.І.

СУТЬ ОРГАНІЗОВАНОСТІ ЯК ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ

У наш час, коли зазнали руйнації старі соціальні, моральні й духовні стереотипи й авторитети, а нові ще не утвердилися, гостро постала проблема самостійного вибору людиною індивідуальної системи норм і цінностей. Нездатність діяти відповідно до внутрішніх моральних законів, бути архітектором власної картини світу, свого життя спричинює відхилення у поведінці та правопорушення серед молоді. Багато юнаків та дівчат, які ніби відбулися як особистості й громадяни, можуть переживати внутрішню неузгодженість, вагання, незадоволення собою. Молодим людям здається, що вони не самі творять власне життя, а вибудовують його за чужим сценарієм. Тож актуальним є формування в молоді такої якості, як організованість у власних справах, намірах та діях, звертаючись до своєї совісті, гартування і відстоювання особистої свободи, щоб гармонійно розвиватися, творчо самовдосконалюватися, бути не “гвинтиком”, а самодетермінованою, самодостатньою особистістю, справжнім і єдиним режисером власного, єдиного й незрівнянного буття.

Проблеми виховання організованості учнів знаходять відображення в класичних працях А.С. Макаренка, К.Д. Ушинського і в загальних положеннях теорії виховання Є.В. Бондаревської. Суть, зміст, структура організованості як якості особистості аналізуються в працях Є.П. Ільїна, А.Г. Ковальова, І.С. Мангут, Л.І. Уманського, які розглядають проблему організованості в процесі вивчення особливостей організаторської діяльності; С.Л. Чернер – у процесі формування ділових якостей особистості; Ю.К. Васильєв і І.А. Мельничук звертаються до організованості, досліджуючи питання економічного виховання учнів. Деякі вчені пов’язують організованість студентів з їхньою навчальною діяльністю. А.Д. Алфьоров розглядає організованість як необхідну передумову виховання відповідального ставлення школярів до навчання. Організованість повно і об’єктивно вимірюється за допомогою цілісно-функціонального підходу до вивчення властивостей особистості, розробленого А.І. Крупновим. Організованість є базовою характеристикою і необхідним компонентом більш високоорганізованих структур особистості, у першу чергу, інтелекту і характеру. Як зазначає І.С. Кон, провідною сферою діяльності в студентському віці стає праця, що визначає диференціацію професійних ролей.

Мета статті – виявити роль організованості як якості особистості.

Організованість є базовою характеристикою і необхідним компонентом високоорганізованих структур особистості. Проблема організованості особистості – одна з актуальних проблем сучасності, оскільки особистість у широкому значенні – конкретна, цілісна людська індивідуальність у єдності її природних і соціальних якостей. В умінні раціонально організувати робочий час, планувати свою діяльність, брати на себе ініціативу вбачається потужний потенціал підвищення ефективності праці в усіх сферах життєдіяльності людини, тому що ускладнюються соціальні та економічні відносини, зростають вимоги до культури праці. Для багатьох пріоритетне особисте завдання – творча реалізація себе як унікальної особистості, як суб'єкта життєвої стратегії, професійної кар'єри, соціально-ціннісних відносин.

Організованість – це особиста якість, що виражається в умінні дотримуватися складеного плану і сконцентруватися на поставленому завданні. Іншими словами, це підпорядкування свого “хочу” об'єктивному “треба”.

Переваги організованості очевидні. Студент, який володіє цією якістю, може зробити гарну кар'єру, оскільки вміє вчасно вирішувати поставлені завдання, не затягує з термінами, створює сприятливий імідж. Він викликає повагу в оточуючих, оскільки ніколи не запізнюється, нікого не відводить і відрізняється відповідальністю. Але найголовніше – організованість дає змогу досягти будь-яких цілей, які ставить перед собою студент.

У тлумачному словнику організованість – створювати, засновувати, об'єднувати з певною метою, вводити порядок, підпорядковувати нормам [5].

Як початкове значно поширене визначення організованості як якості особистості. Це визначення є більш “класичним” у тому сенсі, що підводить організованість під більш загальну родову категорію – якість особистості. З'ясувавши організованість як якість особистості, ми тим самим приписуємо їй ті властивості або особливості, якими володіють ці якості й які мають бути притаманні організованості.

Вважаємо, що організованість:

– характеризується знанням загальних вимог, норм, своїх обов'язків; розумінням і прийняттям їх особистісної, групової й суспільної доцільності; вибором засобів, адекватних поставленій меті; передбаченням результатів своїх дій; внутрішньою готовністю вчиняти відповідно до прийнятих приписів і відповідати за свої вчинки перед самим собою, власною совістю і людьми;

– виявляється у творчому виконанні внутрішніх і зовнішніх обов'язків, співвіднесенні своєї поведінки з незмінними еталонами людяності, у безкорисливій допомозі оточуючим;

– передбачає вимогливість до себе та інших. Невідповідність власної поведінки та особистісне значення вимог спричинює “муки совісті” й почуття провини, що обмежують можливість безвідповідальних вчинків у майбутньому;

– є показником самостійності, критичності, незалежності, особистісної й соціальної свободи людини, задоволеності своїм “Я” і становищем у системі суспільних відносин, ступенем самоактуалізації, самодовершеності.

У діях людини треба розрізняти три ланки або етапи: постановку мети, планування дії і виконання.

Для того, щоб бути ефективним і організованим, потрібно знати, що і в який період часу будеш робити. Тому ключового значення набуває планування.

Планування – це заздалегідь намічений порядок дій, необхідних для досягнення поставленої цілі. Планування – оптимальний розподіл ресурсів для досягнення поставленої мети [6]. Саме воно дає змогу раціонально розрахувати виконання важливих справ, наближення до наміченої мети, врахування інтересів людини тощо. Планування важливе не тільки на роботі, а й в особистому житті.

Організована людина спокійна, набагато менше за інших піддається стресам завдяки ефективному плануванню та виконанню наміченого плану.

Якщо студент вміє планувати та своєчасно виконувати намічені дії, раціонально витратити час і кошти при досягненні поставлених цілей – все це забезпечується достатнім рівнем розвитку організованості особистості.

Крім того, організованість студента виявляється і в організаторських здібностях, що дають змогу успішно вести підприємницьку діяльність, самоактуалізуватися, підвищуючи самооцінку. Як професійно значуща риса, організованість може бути включена в систему загальних якостей, які багато в чому визначають успішність різних видів діяльності.

У тлумачному словнику *організованість* інтерпретується як властивість та стан за прикметником “організований”, а *організований* тлумачиться як такий, якому притаманна зосередженість, самодисципліна, вміння діяти точно і планомірно [5].

Поняття організованості перетинається з поняттями самоорганізації, самостійності, пізнавальної активності, наукової організації праці, культури інтелектуальної діяльності, але не є тотожним жодному з них [1; 2]. Воно є більш широким, ніж поняття самоорганізації, бо останнє означає вміння організувати себе для виконання навчального завдання і є одним із умінь, які належать до комплексу, що характеризує організованість.

Організованість ґрунтується на вмінні працювати самостійно, тобто на навичках самостійності, але означуване поняття співвідноситься з оптимальною змістовою і структурною побудовою самостійної роботи, тобто воно є ширшим порівняно з поняттям самостійності.

Організованість, як складна і багатогранна якість, у студентів виступає то з одного боку, то з іншого: одні з рис організованості стають провідними, інші займають підлегле становище. У результаті організованість кожного студента набуває свого особливого вигляду.

Стійкими є вироблені з дитинства звички організованості: займатися спочатку уроками і лише потім – іншими справами, готуватися до всіх предметів старанно і наполегливо, не пропускати занять у школі, не спізнюватися, зосереджувати увагу на важливому, значному при поясненні матеріалу, записи вести акуратно, тримати в порядку свій одяг.

Стійку організованість студентів не можна розуміти як статичну. Стійка організованість, розвинута високою мірою, передбачає велику роботу щодо вироблення в себе все нових корисних звичок організованої поведінки і високого стилю розумової роботи. Ці звички відображають зміни, що відбуваються в змісті навчальної роботи студента, в способах засвоєння ним знань, у його ставленні до навчальних предметів, відображають зміни в його інтересах. Разом з тим у студентів зберігаються основні риси організованої поведінки і корисних звичок, які утворилися ще в ранньому дитинстві під виховним впливом батьків. Цей фонд корисних звичок входить як складова в широку і свідому організованість студента.

Разом з тим серед студентів є окремі учні, стійка організованість яких зводиться переважно до звичок, прищеплених їм у дитинстві вчителем початкової школи та батьками. Ці студенти не прагнуть глибоко осмислити свої звички в організації дня і процесу роботи і спробувати щось змінити в них.

Висновки. Таким чином, до особистих якостей, яких вимагає сучасне суспільство, належить організованість. Саме організованість дає змогу людині успішно справлятися з тими вимогами, які ставить перед особистістю навколишня дійсність, погоджувати їх з власними потребами й інтересами, звільняючи себе від зовнішнього контролю, примусових перевірок.

Заохочуючи студентів до виявлення власної ініціативи до організованості, підтримуючи кращі їх задуми в бажанні відмінно навчатися, допомагати старшим, ми тим самим сприятимемо вихованню і зміцненню їхньої ініціативи й організованості.

Література

1. Гальперин П.Я. К проблеме внимания / П.Я. Гальперин // Доклады АПН РСФСР. – 1958. – № 3.
2. Иванов В.Д. Самодетельность, самостоятельность, самоуправление / В.Д. Иванов. – М. : 1991. – 128 с.
3. Брунер Дж. О перцептивной готовности / Дж. Брунер // Хрестоматия по ощущению и восприятию. – М., 1975.
4. Рибо Т. Психология внимания / Т. Рибо. – СПб., 1882.
5. Тлумачний словник української мови / [за ред. Д.Г. Гринчишина]. – 3-е вид., перероб. і допов. – К. : Освіта, 1999. – 302 с.
6. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / [за ред. В.С. Москалюка]. – К. : КНЕУ, 2002. – 252 с.

ЧЄН Н.В.

ІНТЕГРАЦІЯ РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВА ЯК ОСНОВА НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА